

**Ўрмон хўжалиги агентлиги ва тизим ташкилотларида
коррупцияга қарши тартиб-таомилларнинг
самарадорлигини мониторинг ва назорат қилиш
ТАРТИБИ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Мазкур Тартиб Ўрмон хўжалиги агентлиги ва тизим ташкилотларининг (кейинги ўринларда – Агентлик ва тизим ташкилотлари) ички норматив ҳужжати ҳисобланади ва Агентлик ва тизим ташкилотларида коррупцияга қарши курашиш бўйича белгиланган тартиб-таомиллар ва коррупцияга қарши курашиш бўйича қабул қилинган ички норматив ҳужжатлар ижросининг таъминланишини мониторинг ва назорат қилиш тартиби ҳамда стандартларини белгилайди.

2. Мазкур Тартибда мониторинг деганда коррупцияга қарши курашиш тизимининг амал қилиш самарадорлигини баҳолаш ҳамда Агентлик ва тизим ташкилотлари фаолиятида коррупциявий хавф-хатарларни камайтириш мақсадида текшириш, назорат деганда танқидий ўрганиш кўринишида амалга оширилиши мумкин бўлган коррупцияга қарши курашиш тизими ҳолатининг таҳлили тушунилади.

3. Мазкур Тартиб Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари, Агентликнинг ички норматив ҳужжатлари талабларига мувофиқ, шунингдек, коррупцияга қарши курашиш бўйича илғор халқаро амалиётни ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилган.

4. Коррупцияга қарши курашиш тартиб-таомилларининг самарадорлигини мониторинг ва назорат қилиш (кейинги ўринларда –мониторинг ва назорат) Агентликнинг Коррупцияга қарши комплаенс-назорат хизмати (кейинги ўринларда комплаенс-назорат хизмати) томонидан амалга оширилади.

5. Мониторинг ва назоратнинг асосий мақсадлари қуйидагилар ҳисобланади:

Агентлик ва тизим ташкилотлари фаолиятини коррупцияга қарши қабул қилинган талабларга мувофиқлигини текшириш;

Коррупцияга оид ва бошқа ҳуқуқбузарликларни олдини олиш, коррупцияга қарши амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг етарлилиги ва коррупцияга қарши тадбиқ этилган тартиб-таомилларнинг самарадорлигини ошириш ва баҳолаш;

Камчиликларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш орқали Агентлик ва тизим ташкилотларининг коррупцияга қарши комплаенс тизимини такомиллаштириш;

Агентлик ва тизим ташкилотларининг коррупцияга қарши ички норматив ҳужжатлари ва тартиб-таомилларига риоя қилинишини таҳлил қилиш;

Агентлик ва тизим ташкилотлари фаолиятида коррупциявий хавф-хатарлар индикаторларини аниқлаш;

Манфаатлар тўқнашувини ўз вақтида аниқлаш ва тартибга солишга қаратилган чора-тадбирларнинг амалга оширилишини таҳлил қилиш;

Агентлик ва тизим ташкилотларининг коррупция хавф-хатарларини камайтиришга қаратилган бошқа тартиб-таомилларининг бажарилмаганлигини аниқлаш;

Агентлик ва тизим ташкилотларида аввалги ўтказилган мониторинг натижалари ва коррупцияга қарши курашиш тартиб-таомиллари, хизмат текширувлари, ички аудит текширувлари, бошқа назорат чоралари ва улар доирасида тақдим этилган тавсияларга риоя қилиниши, шунингдек, коррупцияга қарши курашиш режасида тасдиқланган бошқа тадбирларнинг амалга оширилишини назорат қилиш.

6. Ушбу Тартибда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

Контрагент (шартномавий шерик) – Агентлик ва тизим ташкилотлари билан шартномавий муносабатларга (меҳнат муносабатлари бундан мустасно) киришган ҳар қандай юридик ёки жисмоний шахс;

коррупциявий ҳаракатлар – ходим томонидан бевосита ёки билвосита, шахсан ёки учинчи шахслар орқали пора берувчи манфаатлари йўлида ҳаракат ёки ҳаракатсизлик учун моддий манфаатдор бўлиши, шу жумладан пул, қимматбаҳо қоғоз, бошқа кўринишдаги мулк ва мулкый ҳуқуқлар, мулкый ҳарактердаги хизматлар олиш, талаб қилиш, ундириш, таклиф қилиш ёки бериш, пора бериш ва/ёки олиш ёки бунда воситачилик қилишда, расмиятчиликларни соддалаштириш учун тўловлар ундириш (пора олиш) ва бошқа ноқонуний мақсадларда ўз хизмат вазифаларидан ноқонуний фойдаланиш;

коррупция – шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга хилоф равишда фойдаланиши, худди шунингдек, бундай нафни қонунга хилоф равишда тақдим этиши; коррупцияга қарши тизим – коррупциявий ҳаракатларнинг, Ўзбекистон Республикасининг коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги қонунчилиги ва Агентликнинг коррупцияга қарши курашиш масалаларига доир ички ҳужжатлари бузилишининг олдини олиш, Агентлик ходимлари томонидан ўз фаолиятини профессионал ва хулқ-атвор жиҳатдан юксак даражада амалга оширилишини таъминлаш бўйича комплекс чора-тадбирлар;

релевант хабар – Агентлик ва тизим ташкилотларидаги коррупциявий хатти-ҳаракатлар ва (ёки) манфаатлар тўқнашуви ҳақидаги хабардан иборат бўлган ахборот;

ходим – Агентлик ва тизим ташкилотлари билан меҳнат муносабатларига киришган шахс.

2-боб. Мониторинг ва назорат ўтказиш йўналишлари ҳамда тадбирлари

7. Агентлик ва тизим ташкилотларида қуйидаги асосий йўналишлар бўйича коррупцияга қарши **мониторинг** ўтказилади:

- идоравий коррупцияга қарши тизимнинг актуаллиги ва унинг қонунчилик талаблари, шу жумладан, халқаро стандартлар талабларига мувофиқлиги мониторинги;

- оммавий-ахборот воситаларида Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимларининг ёки унинг контрагентларининг коррупциявий ҳатти-ҳаракатлари тўғрисидаги ахборот мавжудлиги мониторинги;

- Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимларининг коррупцияга қарши асосий тамойил ва талаблардан хабардорлиги мониторинги.

8. Агентлик ва тизим ташкилотларидаги коррупцияга қарши курашиш тизимининг назорати қуйидаги йўналишлар бўйича амалга оширилади:

- коррупцияга қарши дастурлар, йўл хариталари ижроси устидан назорат;

- Агентлик ва тизим ташкилотларидаги коррупцияга қарши талаблар ва тартиб-таомилларга риоя этилиши устидан назорат.

3-боб. Идоравий коррупцияга қарши тизим мониторингини ўтказиш тартиби

9. Идоравий коррупцияга қарши курашиш тизимининг актуаллиги ва унинг қонунчилик талаблари, шу жумладан, халқаро стандартлар талабларига мувофиқлиги мониторинги комплаенс-назорат хизмати томонидан доимий равишда Ўзбекистон Республикасининг коррупцияга қарши курашишга оид қонунчилиги ва бошқа коррупцияга оид талабларни (масалан, Ўзбекистон Республикаси коррупцияга қарши курашиш Миллий кенгаши қарорлари, Коррупцияга қарши курашиш Агентлигининг кўрсатмалари, халқаро ва чет эл ташкилотлари тавсиялари) кузатиб бориш йўли билан амалга оширилади. Бунда, зарурат туғилганда Комплаенс-назорат хизмати мониторинг яқунлари бўйича Агентлик ва тизим ташкилотларидаги коррупцияга қарши курашиш тизимини такомиллаштириш, ички идоравий ҳужжатларни ўзгартириш ёки янги ҳужжатлар тайёрлаш бўйича чора-тадбирлар лойиҳасини ишлаб чиқади ва тасдиқлаш учун Агентлик директорига киритади.

10. Оммавий ахборот воситаларида Агентлик ходимларининг коррупциявий ҳатти-ҳаракатлари тўғрисидаги ахборот мавжудлиги мониторинги, агентлик ахборот хизмати томонидан доимий равишда оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий тармоқларни кузатиш орқали амалга оширилади. Мониторинг натижасида ходимга алоқадор релевант хабар аниқланганда Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимларининг коррупциявий ҳатти-ҳаракатлари ва одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш

ҳолатлари устидан хизмат текширувлари ўтказиш бўйича ички идоравий ҳужжатда белгиланган тартибда ҳаракат қилинади.

11. Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимларининг асосий коррупцияга қарши тамойиллар ва талаблар тўғрисида хабардорлигини текшириш комплаенс-назорат хизмати томонидан ярим йилда бир марта амалга оширилади. Ходимларнинг хабардорлиги мазкур Тартибга 1-иловада келтирилган ходимларнинг коррупцияга қарши тамойиллар ва талаблардан хабардорлигини текшириш тизимига мувофиқ ўтказилиб, қуйидагиларни ўз ичига олади: Танлов асосида Агентлик ходимларининг текширувда иштирокини аниқлаш (сўровда қатнашадиган ходимларнинг минимал сони Агентликнинг тизим ташкилотларидан турли лавозимларни эгаллаган 6 киши);

коррупцияга қарши курашиш тамойиллари ва Агентлик талабларига мувофиқ саволлар рўйхатини тузиш (вазоятли топшириқлар - кейсларни ечиш билан) саволларнинг минимал сони 10 та, тест, очиқ саволлар ёки бошқа шаклда тузилиши мумкин); жавоб/ечимларни тақдим қилиш учун танланган ходимларга назорат саволларини юбориш; натижаларни таҳлил қилиш ва коррупцияга қарши курашиш талаблари ва тартиб-таомилларини тушуниш ва уларга риоя қилишдаги қийинчиликларни ходимлар билан муҳокама қилиш.

12. Ўтказилган мониторинг ва унинг натижалари тўғрисидаги ахборот мазкур Тартибга 2-иловага мувофиқ шаклда журналга киритилади.

4-боб. Агентлик ва тизим ташкилотларидаги коррупцияга қарши тизимнинг назоратини амалга ошириш

13. Агентлик ва тизим ташкилотларининг коррупцияга қарши дастурлар, йўл хариталари ижроси устидан назорат коррупцияга қарши курашиш тизимининг ҳолати тўғрисидаги ҳисоботни шакллантириш ва тақдим этиш бўйича ички идоравий ҳужжатга мувофиқ ҳисобот тузиш давомида амалга оширилади.

14. Коррупцияга қарши талаблар ва тартиб-таомилларга риоя этилиши устидан назорат Агентликдаги коррупцияга қарши курашиш тизимини ташкил қиладиган функция, тартиб-таомиллар, коррупцияга қарши курашиш мақсадида коррупциявий хавф-хатарларга энг кўп мойил бўлган муносабатларга нисбатан Агентликда жорий этиладиган ва амалга ошириладиган чора-тадбирлар бўйича амалга оширилади.

15. Агентлик фаолиятининг ўзига хос хусусиятларини инобатга олган ҳолда коррупцияга қарши талаблар ва тартиб-таомилларга риоя этилиши устидан назорат периметрига қуйидаги хавфли жараёнлар киритилиши мумкин: харидлар бўйича фаолият; совғалар, хизмат сафарлари харажатлари; фаолияти назорат қилинувчи ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорлик; молиявий

маблағларни сарфланиши; персонални бошқариш (кадрларни танлаш, тайинлаш, лавозимини ошириш, мукофотлаш ва бошқа кўринишдаги рағбатлантириш).

16. Коррупцияга қарши талаблар ва тартиб-таомилларга риоя этилиши устидан назорат олиб бориладиган фаолият жараёнларининг кўрсатилган рўйхати ҳар йили коррупцияга оид хавф-хатарларни баҳолаш натижаларига кўра комплаенс-назорат хизмати томонидан кўриб чиқилади ва агар лозим бўлса, коррупция нуқтаи назаридан хавфли бўлган ёки Агентлик учун долзарб бўлмаган жараёнлар нуқтаи-назаридан, Агентлик директори ва Агентликнинг тегишли бўлимлари билан келишилган ҳолда, ўзгартириш ва кўшимчалар киритиш орқали тузатиш киритилади.

17. Бир ёки бир нечта хавфли жараёнларга нисбатан коррупцияга қарши назорат даврий ораликда, лекин Агентликнинг коррупцияга қарши мониторинг ва назорат режасига мувофиқ ҳар чорақда камида 1 (бир) марта амалга оширилади.

18. Коррупцияга қарши талаблар ва тартиб-таомилларга риоя этилиши устидан назорат режаси икки календарь йилга мўлжаллаб комплаенс-назорат хизмати томонидан жорий йилнинг 15 январига қадар шакллантирилади ва ушбу Тартибда кўрсатилган (15 ва 16-бандлар), Агентликнинг барча жараёнларини, текшириладиган даври ва текширув муддатларини ўз ичига олиши керак. Шу билан бирга, тегишли чорақда текширилиши керак бўлган хавф-хатар жараёнларининг кетма-кетлиги ва тақсимланиш жараёни Агентликнинг коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш бўйича ички идоравий ҳужжатида кўрсатилган, меҳнат ресурслари билан таъминлаган ҳолда қонунбузарликлар тўғрисида хабар бериш каналлари ёки бошқа усуллар орқали, раҳбариятдан олинган жорий кўрсатмаларга кўра комплаенс-назорат хизмати томонидан белгиланган тартибда хавф-хатарларни баҳолаш натижалари бўйича жараёнларнинг қолдиқ хавф даражасига қараб амалга оширилади.

19. Тайёрланган коррупцияга қарши талаблар ва тартиб-таомилларга риоя этилиши устидан назорат режаси 31-январга қадар Агентлик директори томонидан тасдиқланиши керак.

20. Агентликда режадан ташқари коррупцияга қарши талаблар ва тартиб-таомилларга риоя этилиши устидан назорат чоралари қуйидаги ҳолларда амалга оширилиши мумкин:

- Агентлик директорининг тегишли буйруғи мавжуд бўлса;
- Агентликда ўтказилган бошқа текширувлар (шу жумладан расмий текширувлар, ички аудиторлик текширувлари ва бошқалар) давомида коррупция хатарлари аниқланганда;

- Агентлик ва тизим ташкилотларининг алоқа каналлари орқали тегишли хабар олинган тақдирда.

21. Назорат тадбирлари текширув шаклида ўтказилиб, шу жумладан, коррупциявий ҳаракатларнинг индикаторларини аниқлашга қаратилган бўлиши керак. Улар доирасида қуйидаги тартиб-таомиллар ҳам амалга оширилиши мумкин:

- Агентлик ва тизим ташкилотлари томонидан тузилган шартномалар маълумотларини товарларни қабул қилиш ва топшириш ҳужжатлари ёки хизматлар кўрсатиш, ишларни бажариш ҳужжатлари билан солиштириш;

- товарларни ҳақиқий сотиб олиш ва улардан фойдаланиш ёки хизматлар кўрсатиш, ишларнинг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботларни уларнинг миқдори ва сифати билан тегишли шартнома ва ҳужжатларда белгиланган тартибда солиштириш;

- Контрагентни ёки Агентлик ва тизим ташкилотларида ишга қабул қилишга номзодни текшириш натижаларига асосланган ҳулосада акс эттиришнинг тўлиқлигини, таҳлил қилиш учун тақдим этилган ва ахборот манбасининг мазмунини қайд қилувчи ҳужжатлар таркибидаги маълумотларнинг тўлиқлигини текшириш, шунингдек, контрагент ёки ишга қабул қилишга номзоднинг шартномада кўрсатилган маълумотлари ва текширувдан ўтган шахснинг маълумотларини мувофиқлигини текшириш;

- контрагент ва Агентлик, шу жумладан, мувофиқлаштирувчи шахслар томонидан шартнома ва бошқа маъмурий ҳужжатларни имзолаган шахсларнинг имзолаш ваколатлари мавжудлигини текшириш, тақдим этилган ҳужжатларни ваколатли шахсларнинг имзолари билан визуал равишда мослигини солиштириш;

- контрагентнинг реквизитларини ва тегишли шартнома бўйича суммани бухгалтерия ҳисоби маълумотлари билан солиштириш;

- Агентлик ва тизим ташкилотлари ёки контрагент ходимлар томонидан тақдим этилган ҳужжатларда тузатиш, ўчириш, сохталаштириш белгилари йўқлигини текшириш;

- қонун ҳужжатларига ва Агентликнинг ички ҳужжатларига мувофиқ талаб этиладиган оммавий ахборот манбаларида эълонларнинг мавжудлигини текшириш (рақобатлашув харид қилиш тартиб-таомилларининг эълон қилинганлиги тўғрисида маълумот ва бошқалар.);

- пайдо бўлаётган масалалар бўйича қўшимча маълумот ва изоҳлар олиш учун Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимлари билан суҳбат ўтказиш.

22. Назорат тадбирлари якунида маълумотнома тузилади, у кириш, тавсифловчи ва якуний қисмларни ўз ичига олиши лозим. Маълумотномада одатда қуйидагилар кўрсатилади:

Кириш қисмида:

- ҳар бир вазифа ва тартиб-таомиллар учун назоратнинг бошланиш ва тугалланиш саналари;
- назорат ўтказилган вазифа ва тартиб-таомиллар рўйхати;
- назорат ўтказилган вазифа ва тартиб-таомилларни бажаришга масъул бўлган бўлимлар ва шахслар рўйхати;
- ҳисоботни тузиш учун масъул ходимнинг ФИШ.

Тавсифловчи қисмида:

- назорат ўтказилган ҳар бир вазифа ва тартиб-таомиллар бўйича танлов амалга оширилиши усули ва танлаш ҳажми;
- Агентлик коррупцияга қарши тизимининг аниқланган қоидабузарлик ва камчиликлари, шу жумладан, камчиликларнинг пайдо бўлиши ёки ривожланишига ҳисса қўшган сабаблар ва шароитлар.

Яқуний қисмида:

- назорат ўтказилган ҳар бир вазифа ва тартиб-таомилларда коррупция хатарларининг мавжудлиги ёки мавжуд эмаслиги ҳақида хулоса;
- Ўзбекистон Республикаси қонунчилигининг бузилган нормалари, Агентликнинг ички ҳужжатларида кўрсатилган асосий қоидабузарликлар;
- назорат ўтказиш вақтида аниқланган қоидабузарлик ёки камчиликларни бартараф этиш бўйича тавсиялар.

23. Маълумотномага киритилган маълумотларни тасдиқловчи ҳужжатлар, ҳаволалар ва кўчирмалар нусхалари(иложи бўлса) илова қилиниши керак.

24. Маълумотнома Агентлик директориға тақдим этилади ҳамда ўтказилган назорат тўғрисидаги маълумот 1-иловаға мувофиқ шаклда журналға киритилади.

5-боб. Яқуний қоидалар

25. Мониторинг ва назорат яқунлари бўйича ишлаб чиқилган тавсиялар Агентликнинг коррупцияга қарши курашиш дастуриға киритилади.

26. Мониторинг ва назорат яқунлари бўйича ишлаб чиқилган тавсияларни бажариш, амалға оширилган ишлар ҳақида комплаенс-назорат хизматиға тегишли маълумотлар тақдим этилиши учун Агентлик таркибий бўлинмалари раҳбарлари шахсан жавобгардир.

Тартибга 1-илова

**Ўрмон хўжалиги агентликни ва тизим ташкилотлари
ходимларининг коррупцияга қарши
тамойиллар ва талаблардан хабардорлигини текшириш
ТИЗИМИ**

Т/р	Текширув йўналиши	Текширув тадбирлари
1.	Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимларига одоб-ахлоқ қоидаларига, коррупцияга қарши таъминотлар ва талабларга риоя қилиш масалалари бўйича тренинглари (онлайн, офлайн)	Тренинглари мунтазамлиги, уларни мазмуни ва қатнашувчи шахслар қисми бўйича ички талабларга риоя қилинишини назорат қилиш.

	Ўтказилишининг мониторинги	
2.	Ходимларни коррупцияга қарши курашиш тамайиллари ва тартиб-таомиллар талабларини билишини текшириш	<p>Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимлари томонидан коррупцияга қарши курашиш тренинглари доирасида ўтказиладиган тест ёки бошқа назорат тадбирларидан ўтишлари натижаларининг таҳлили;</p> <p>Ходимларни коррупцияга қарши сиёсат билан имзо қўйдирилган ҳолда мажбурий тарзда таништирилганлигини текшириш;</p> <p>Ходимларни коррупцияга қарши сиёсат ва тартиб-таомилларнинг билишини танлов асосида текшириш:</p> <p>а) текширувда қатнашиш учун Агентлик ва тизим ташкилотлари ходимларини танлов асосида аниқлаш (сўровда қатнашадиган ходимларнинг энг кам сони – Агентлик турли таркибий бўлинмалардан турли лавозимларни эгаллаб турган кишилар сони – 6 нафар);</p> <p>б) ички ҳужжатларда кўрсатилган коррупцияга қарши талаблар ва нормалар бўйича (муайян вазиятда вазифа – кейсларни ҳал қилиш билан) саволлар рўйхатини тузиш (саволларнинг энг кам сони 10 та, улар тест форматида, очиқ саволлар шаклида ёки бошқача усулда тузилиши мумкин);</p> <p>в) жавоблар/қарорларни тақдим қилишлари учун танлаб олинган ходимларга назорат саволларини юбориш;</p> <p>г) натижаларни таҳлил қилиш ва ходимлар билан коррупцияга қарши талаблар ва тартиб таомилларни тушунишда қийинчиликларни муҳокама қилиш.</p>

Ўрмон хўжалиги агентлиги ва тизим ташкилотларида коррупцияга қарши тартиб-таомилларнинг самарадорлигини мониторинг ва назорат қилиш ЖУРНАЛИ

Т/р	Мониторинг / тадбир тури	Чора-тадбирларни мониторинг қилиш даврийлиги (ҳар чорақд а/ҳар ярим йилда/ доимий)	Мониторинг / назоратни ўтказиш саноци	Кузатувни тафсилоти	Коррупцияга қарши курашиш тизимини тўғрилаш чоралари	Масбул ижрочи	Тўғриланган чора тадбирларнинг ижро муддати	Ижро ҳолати
Коррупцияга қарши курашиш тизимининг етарлилигини баҳолаш								
1.	Идоравий коррупцияга қарши курашиш тизимининг актуаллиги ва унинг қонунчилик талаблари, шу жумладан, халқаро стандартлар талабларига мувофиқлиги мониторинги	Доимий						
Коррупцияга қарши курашиш самарадорлигини баҳолаш								
2.	ОАВда чиқишлар мониторинги	Доимий						
3.	Агентлик ходимларини коррупцияга	Ҳар ярим йилда						

	қарши асосий тамайил ва талаблардан хабардорлик мониторинги							
4.	Коррупцияга қарши дастурлар, йўл хариталари ижроси устидан назорат	Ҳар чоракда						
5.	Агентликда коррупцияга қарши талаблар ва тартиб таомилларга риоя этилиши устидан назорат	Ҳар чоракда						